

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2017-08-29
Meddelad i Linköping

Mål nr
3288-17

SÖKANDE

Fukt & Saneringsteknik i Norrköping AB, 556575-2622
Smedbygatan 2
603 61 Norrköping

Ombud: Advokaterna Madeleine Ericson och Madeleine Sifve
Advokatfirman NOVA AB
Box 55996
102 16 Stockholm

KONKURRENSVERKET	
2017-08-29	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

MOTPART

Hysesbostäder i Norrköping AB, 556064-5847
Box 2330
600 02 Norrköping

Ombud: Advokat Per-Ola Bergqvist och biträdande jurist Fanny Herbe
Foyen Advokatfirma KB
Södergatan 28
211 34 Malmö

SAKEN

Överprövning av upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 297468

Postadress Box 406 581 04 Linköping	Besöksadress Brigadgatan 3	Telefon 013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se	Telefax 013-25 11 40	Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00
--	--------------------------------------	---	--------------------------------	---

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Hyresbostäder i Norrköping AB (Hyresbostäder) genomför upphandling av ramavtal avseende "Saneringsarbeten fukt och vatten samt rivningsarbeten" med dnr UNR 4/2017. Upphandlingen genomförs som ett öppet förfarande enligt LOU. Tilldelning i upphandlingen sker enligt det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet utifrån utvärderingsprincipen lägst pris. Hyresbostäder meddelade den 24 april 2017 tilldelningsbeslut enligt vilket Ocab i Norrköping AB (Ocab), Torpheimer Fastighetssystem AB (numera F-system Östgöta AB), Fukt & Saneringsteknik i Norrköping AB (Saneringsteknik) och Anticimex AB tilldelades ramavtal enligt fastställd avropsordning.

Saneringsteknik ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att rättelse ska ske på så sätt att Ocabs och F-systems anbud ska förkastas.

Hyresbostäder bestrider bifall till ansökan.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

Saneringsteknik

Ocab och F-system har i upphandlingen lämnat priser som aktualiserar en tillämpning av 16 kap. 7 § LOU på så sätt att bolagens anbud ska förkastas. Bolagen har offererat onormalt låga priser och någon tillfredställande förklaring har inte efterfrågats av Hyresbostäder eller lämnats. Under alla förhållanden kan det inte heller finnas någon tillfredställande förklaring.

Vid en granskning av Ocabs och F-systems anbudspriser framgår att bolagen har offererat påfallande låga priser för positionerna som avser timpris för Fukttekniker samt timpris för Rivare.

Saneringsteknik har lång erfarenhet av avropsvolymmer som normalt blir aktuella och hur volymer fördelar sig mellan olika arbetsmoment. Denna erfarenhet inom branschen innebär bl.a. att det kan konstateras att det är uteslutet att Ocabs och F-systems offererade priser täcker de faktiska kostnaderna för uppdraget, förutsatt att det utförs enligt föreskrivna villkor. Något påslag för vinst, arbetsledning, administration m.m. finns det inte utrymme för.

Hyresbostäder har utformat ett förfrågningsunderlag av vilket det klart framgår att övertid kommer att bli aktuellt vid utförandet av uppdraget. Beträffande fuktutredningar, rivningsarbeten och saneringsarbeten omfattar uppdraget både planerade arbeten och oplanerade arbeten. Akuta och oplanerade arbeten är till sin karaktär sådana att det inte är möjligt för någon att förutse när arbetena kan bli aktuella. Det är därmed förenat med svårigheter att se något annat alternativ än att det blir fråga om att beordra övertid.

Uppgifter från bransch- och fackförbund bör vara vägledande vid bedömningen av om ett anbud är onormalt lågt. Ocabs och F-systems angivna priser avseende "Timpris Rivare övrig tid" och "Timpris Fukttekniker övrig tid" understiger minimivån i gällande kollektivavtalet för specialservicearbeten. Från fyllda 20 år gäller enligt kollektivavtalet en månadslön om 21 450 kr. Vid övertidsarbete utgår därutöver ersättning med 75,78 kr per timme för vardagar, 151,57 kr per timme för sön- och helgdagar och 189,45 kr per timme för storhelger. Det innebär en lönekostnad för arbetsgivaren om 333,87 kr för vardagar, 458,25 för helger och 520,41 kr för storhelger. Detta är kostnaden om minimivån i kollektivavtalet tillämpas. Mot bakgrund av att det i förfrågningsunderlaget även uppställs särskilda krav på fuktteknikers kompetens och erfarenhet är det dessutom rimligt att utgå från en högre månadslön.

Bestämmelserna om ersättning för obekväm arbetstid är tillämpliga när en anställds ordinarie arbetstid, genom anställningsavtal och kollektivavtal, i

förväg är förlagd till t.ex. kvällar och helger. Alternativt att arbetsgivaren, om kollektivavtalet tillåter, under en begränsad tid förskjuter den ordinarie arbetstiden. Om ordinarie arbetstid är förlagd till vardagar och dagtid i anställningsavtalet, utgör arbete på annan tid övertidsarbete och ska ersättas därefter. Kollektivavtalets bestämmelser om övertid är således relevanta.

Vidare har Hyresbostäder uppställt kostnadsdrivande krav i AFD.34 och 342 som ska vägas in i bedömningen av om ett anbud förefaller onormalt lågt. I punkterna ställer Hyresbostäder krav på kollektivavtal och kollektivavtalsliknande villkor samt höga krav på de anställda som entreprenören ska tillhandahålla för utförandet av uppdraget. Det finns också en bestämmelse om kontinuitet genom att samma personal återkommer vid nya avrop. Det måste beaktas att dessa krav är prisdrivande. Lönenivån för anställda med de kompetenser och den erfarenhet som Hyresbostäder beskrivit i förfrågningsunderlaget ligger betydligt högre än miniminivån i kollektivavtal. Även denna omständighet har betydelse vid bedömningen av om Ocabs och F-systems anbud är att anse som onormalt låga. Om bolagen skulle betala de löner som det prisdrivande förfrågningsunderlaget medför, innebär de offererade anbudspriserna att de kommer att "gå back" på alla arbeten under övrig tid. Det medför i sin tur att det kommer att bli svårt, för att inte säga omöjligt, att upprätthålla de arbetsrättsliga skyldigheterna enligt AFD.34 och i avtalet uppställda krav på de anställda som utför uppdraget. Därmed kan det inte heller finnas någon förklaring till de låga anbuderna som kan anses som tillfredställande.

Valet av utvärderingsmodell ger dessutom vid handen att arbete på övertid (övrig tid) förekommer i betydande omfattning. Av AFB.53 i de administrativa föreskrifterna framgår att Hyresbostäder har valt att utvärdera anbuderna utifrån en priskorg. Vid sammansättningen av priskorgen har Hyresbostäder räknat med att det på 15 ordinarie arbetstimmar för fukttekniker går en timmes arbete under övrig tid. Det motsvarar 6,25 procent av totalt arbetad tid.

När det gäller rivare har Hyresbostäder bedömt att det går två timmar övrig tid på tio ordinarie arbetstimmar. Det motsvarar 16 procent av totalt arbetad tid. Det finns således anledning att utgå från att betydande del av uppdraget kommer att utföras under övrig tid. Således är prissättningen av dessa arbetsmoment relevant vid en objektiv bedömning av om anbudet är onormalt lågt. Den omständigheten som Hyresbostäder anför, att anbudssummorna ligger nära varandra, är däremot inte relevant. Därtill ska påpekas att Saneringstekniks fukttekniker blivit utringda under jourtid vid minst 69 olika tillfällen vid tidigare kontrakt med Hyresbostäder. Saneringsteknik delade även Hyresbostäders fuktjournsuppdrag med Ocab, vilket innebär att det varit fråga om minst 140 olika skador.

Offererade timpriser ska omfatta samtliga kostnader för leverans av komplett arbete. Mot denna bakgrund är det osannolikt att Ocab och F-system kan erbjuda fukttekniker och rivare med efterfrågad erfarenhet och villkor i nivå med kollektivavtalet inkluderat övertidsersättning för kvällar, helger och storhelger till ett så lågt timpris som 302 kr respektive 320 kr. Anbuden borde därmed rätteligen ha förkastats.

Med beaktande av att timpriserna understiger den lönekostnad som följer av anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal, är det dessutom svårt att komma till någon annan slutsats än att anställningsvillkor under denna nivå tillämpas. Det innebär att Ocab och Torpheimer inte heller uppfyller kravet i AFD.34. Det utgör ytterligare grund för att anbudet rätteligen skulle ha förkastats.

Hyresbostäder

Begreppet anbud definieras inte i LOU men av allmänt språkbruk gäller att anbud är ett erbjudande till en bestämd mottagare om att ingå avtal med ett visst bestämt innehåll. Det torde stå klart att begreppet anbud inte syftar till

enskilda timpriser i ett anbud på det vis som Saneringsteknik gör gällande. Att en upphandlande myndighets bedömning av om ett anbud är onormalt lågt ska grundas på anbudet i dess helhet är också den enda rimliga tolkningen utifrån att ett av syftena med bestämmelserna i 16 kap. 7 § LOU är att säkerställa att leverans sker i enlighet med kontraktet.

Vid en jämförelse mellan Ocabs, F-systems och Saneringstekniks totala anbudssummor framgår att dessa inte skiljer sig nämnvärt åt. Ocabs och F-systems anbud kan därmed svårligen förefalla som onormalt låga om Saneringstekniks anbud inte skulle vara det.

Trots att det är anbudet i dess helhet som är av intresse ska Saneringstekniks påstående om låga timpriser särskilt bemötas. Vad gäller posten ”Timpris Fukttekniker ordinarie arbetstid” kan konstateras att skillnaderna mellan de timpriser som anbudsgivarna lämnat för denna post är liten och det torde därmed vara helt uteslutet att något av de lämnade priserna skulle förefalla onormalt lågt. Även priserna som lämnats för posten ”Timpris Rivare ordinarie arbetstid” är homogena. Det kan därför inte ha varit fråga om att något av priserna skulle förefallit onormalt lågt.

Vad gäller prisuppgifterna som lämnats för posten ”Timpris Fukttekniker övrig tid” och ”Timpris Rivare övrig tid” kan en större spridning bland anbudsgivarnas priser iakttas. Inget av de offererade priserna har dock förefallit onormalt lågt. I aktuellt fall har både Ocab och F-system angett timpriser som i för sig understiger övriga tre anbudsgivares priser, dock inte på ett utmärkande sätt. Det faktum att både Ocab och F-system, det vill säga två av fem anbudsgivare, har lämnat timpriser om drygt 300 kr för den aktuella posten ger dessutom tydligt stöd för att priserna inte förefallit onormalt låga.

Saneringsteknik gör även gällande att de av Ocab och F-system offererade timpriserna för ”Fukttekniker övrig tid” och ”Rivare övrig tid” understiger

minimnivån i kollektivavtalet. Hyresbostäder kan svårligen se hur tilläggen för övertidsarbete kan vara relevanta i upphandlingen. Ordalydelsen i AFD.1 ger inte stöd för att övertid måste beordras, utan endast att det finns en möjlighet att obekväm arbetstid kan förekomma. Det finns inte något samband mellan att arbete utförs på så kallad övrig tid, det vill säga utanför ordinarie arbetstid, och att arbete utförs på övertid. Det finns ingenting som tyder på att Ocab och F-system skulle ha behov av att beordra sina anställda att arbeta övertid. Vidare finns det givetvis inget som hindrar att ett företags personal har sin ordinarie arbetstid förlagd på andra tider än mellan ordinarie arbetstid. Det finns inte heller inget som säger att Ocab och F-system inte skulle ha personal som har ordinarie arbetstid på andra tider än mellan kl. 07.00 och 17.00. Tvärtom är det mycket sannolikt att ett företag som bedriver den typ av verksamhet som den nu aktuella har personal som arbetar skift. Sammantaget är bestämmelserna i kollektivavtalet om övertid inte relevanta utan det är bestämmelserna om obekväm arbetstid som är av intresse. Tilläggen för obekväm arbetstid understiger vida tilläggen för övertidsarbete och torde utan svårigheter rymmas inom de timpriser som Ocab och F-system offererat.

I sammanhanget ska framhållas att det inte finns någonting som hindrar en anbudsgivare från att prissätta olika poster strategiskt och ta vissa risker i sin kalkyl. Av anbudsformuläret framgår att den fiktiva mängden arbete som angetts för "Timpris Fukttekniker övrig tid" och "Timpris Rivare övrig tid" är en timme vardera, att jämföra med femton respektive tio timmar för motsvarande yrkesutövare under ordinarie tid. Detta förhållande indikerar att behovet av arbete främst kommer att finnas under ordinarie arbetstid. Ocab och Torpheimer har därför haft skäl för att utgå ifrån att de timpriser som lämnats för fuktteknikers och rivares arbete utanför ordinarie arbetstid inte kommer att vara avgörande för om kontraktet blir lönsamt. Påståendet om att en betydande del av uppdraget kommer att utföras på tid utanför ordinarie arbetstid bestrids därmed. Det är inte heller funnits anledning att se dessa

prisposter som en indikation på att leverans inte skulle komma att ske enligt kontraktet.

Ocab och F-system uppfyller kravet i AFD.34 om anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal. Så som kravet är utformat har inte heller krävts att anbudsgivare skulle ge in något bevis om kollektivavtalsstillhörighet tillsammans med anbudet. Såväl Ocab som F-system är bundna av kollektivavtal och erbjuder därmed sina anställda villkor i enlighet med dessa.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (4 kap. 1 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (20 kap. 6 § LOU).

Av 16 kap. 7 § LOU framgår att om ett anbud förefaller vara onormalt lågt, ska den upphandlande myndigheten begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden. En sådan begäran om förklaring kan gälla

1. om leverantören kan utnyttja särskilt kostnadseffektiva metoder för att fullgöra kontraktet,
2. om leverantören kan utnyttja tekniska lösningar eller ovanligt gynnsamma förhållanden för att fullgöra kontraktet,

3. egenarten hos de varor, tjänster eller byggtreprenader som föreslås av leverantören,
4. hur leverantören avser att fullgöra kontraktet med avseende på tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter,
5. om leverantören kan få statligt stöd, eller
6. skyldigheterna som avses i 17 kap. 6 eller 7 §§.

Myndigheten ska förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden.

En upphandlande myndighet ska också förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter.

Upphandlingsdokument

Av de administrativa föreskrifterna framgår bl.a. följande.

AFD.1 Omfattning

Avtalet omfattar oplanerade och planerade arbeten gällande fuktutredningar, rivningsarbeten och saneringsarbeten av fukt och vattenskador för Hyresbostäder med dotterbolags bestånd.

Arbetet utförs normalt mellan 07.00–17.00 men kan även förekomma på obekvämt arbetstid på helger samt vardagar utanför ordinarie arbetstid.

AFD.132 Arbetstider

Arbetstider ska i normalfall förläggas till vardagar mellan klockan 07.00–17.00. Arbete kan även förekomma på obekvämt arbetstid på helger samt vardagar utanför ordinarie arbetstid.

Övrig tid regleras i samband med avrop i samråd med Hyresbostäder.

AFD.34 Projekteringsledning, arbetsledning och anställda

Hyresbostäder vill förhindra orimliga löner och osäkra arbetsförhållande, därav ska Entreprenören ha anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal. Entreprenören är därför skyldig att vidta åtgärder så att inte lag eller gällande svenska kollektivavtal för arbetet åsidosätts. Om entreprenören inte tecknat svenskt kollektivavtal ska ändå motsvarande villkor gälla för Entreprenörens anställda. På begäran av Hyresbostäder ska Entreprenören lämna nödvändiga uppgifter och handlingar för att skyldigheterna enligt ovan ska kunna kontrolleras.

AFB.53 Prövning av anbud

Samtliga av de anbud som är kompletta och uppfyller kraven enligt AFB.51 och AFB.52 kommer att utvärderas enligt det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet utifrån utvärderingsprincipen lägst pris. De fyra anbud som har det lägsta sammanlagda anbudspriset kommer att antas som ramavtalsleverantörer. Det anbud med det lägsta sammanlagda priset kommer att rangordnas som nummer ett, det näst lägsta som nummer två och så vidare.

Priser ska anges i enlighet med anbudsformulär, sammanlagt anbudspris beräknas genom att respektive pris multipliceras med den i anbudsformuläret angivna fiktiva mängden och sedan summeras till ett totalt pris.

Av anbudsformuläret framgår bl.a. följande.

Timpris Fukttekniker ordinarie tid 07.00–17.00 vardagar. Priset ska anges i SEK/h exkl. moms	Utvärderingsmängd 15 timmar	
Timpris Fukttekniker övrig tid. Priset ska anges i SEK/h exkl. moms	Utvärderingsmängd 1 timma	
Timpris Rivare ordinarie tid 07.00–17.00 vardagar. Priset ska anges i SEK/h exkl. moms	Utvärderingsmängd 10 timmar	
Timpris Rivare övrig tid. Priset ska anges i SEK/h exkl. moms	Utvärderingsmängd 1 timma	
Timpris Asbestsanerare ordinarie tid 07.00–17.00 vardagar. Priset ska anges i SEK/h exkl. moms	Utvärderingsmängd 2 timmar	
Reglering i förhållande till standardprislista. Regleringen ska anges i %, och ska anges med + (plus) eller - (minus) framför.	Utvärderingsmängd värdet efter reglering av varukorg som i standardprislistan var värd 5 000 SEK	

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om det har funnits anledning för Hyresbostäder att ifrågasätta Ocabs och F-systems anbud såsom onormalt låga.

Den generella utgångspunkten vid bedömning av anbudspriser är att leverantören, baserat på företagsinterna överväganden, själv har att avgöra vilka priser företaget kan och vill offerera i en specifik upphandling. Att en leverantör erbjuder mycket låga priser – eller till och med negativa priser – leder inte alltid till att anbudet ska anses vara onormalt lågt. Dock måste anbudet kunna bära sig självt ekonomiskt. En definition av begreppet onormalt lågt anbud finns varken i LOU eller i det bakomliggande direktivet.

Det är den upphandlande myndigheten som – utifrån omständigheterna i det enskilda fallet – ska avgöra vad som förefaller vara ett onormalt lågt anbud. I de mer uppenbara fallen torde det vara en enkel åtgärd för myndigheten att initialt hänvisa till vad som är onormalt avseende det aktuella kontraktsföremålet och i branschen i fråga (se prop. 2015/16:195 s. 1114).

Vidare är syftet med bestämmelserna om onormalt lågt anbud bl.a. att den upphandlande myndigheten har en skyldighet att se till att upphandlingen är effektiv, bl.a. i den meningen att den ska säkerställa att leverans kan ske i enlighet med kontraktet (se prop. 2015/16:195 s. 794).

Hyresbostäder har i förevarande fall inte ansett att Ocabs och F-systems anbud förefaller vara onormalt låga. I aktuell situation där Saneringsteknik, till skillnad från den upphandlande myndigheten, anser att Ocabs och F-systems anbud är onormalt låga i LOU:s mening faller en väsentlig del av bevisbördan på Saneringsteknik att visa att så är fallet.

När fiktiva volymer används i ett upphandlingsförfarande, som i förvarande fall, anser förvaltningsrätten att det medför att anbudsgivarna ges utrymme för en strategisk prissättning för att åstadkomma ett så taktiskt och konkurrenskraftigt anbud som möjligt.

Enligt förvaltningsrätten ligger Ocabs och F-systems lämnade anbudspris förhållandevis nära Saneringstekniks och de övriga anbudsgivarnas anbudspris. Vidare kan prissättningen av kategorierna ”*Timpris Fukttekniker övrig tid*” och ”*Timpris Rivare övrig tid*” inte anses få ett stort genomslag för det totala anbudspriset. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att Ocabs och F-systems anbud inte kan anses förefalla vara onormalt låga.

Förvaltningsrätten konstaterar vidare att det varken ur AFD.1, AFD.132 eller de administrativa föreskrifterna i övrigt kan utläsas att ”övrig tid” ska likställas med beordrad övertid. Arbete som kommer att ske utanför den i upphandlingsdokumenten angivna ordinarie arbetstiden behöver alltså nödvändigtvis inte ske i form av övertidsarbete. Vidare har inget annat kommit fram i målet än att Ocab och F-system följer gällande kollektivavtal. Därtill har anbudsgivare, som tidigare nämnts, ett utrymme för strategisk prissättning vid fiktiva volymer och för olika kategorier i syfte att åstadkomma ett konkurrenskraftigt anbud. Vad Saneringsteknik har anfört om ersättningsnivåer enligt gällande kollektivavtal ger enligt förvaltningsrätten därmed inte tillräckligt stöd för Ocab och F-systems anbud ska anses förefalla vara låga utifrån att arbetsrättsliga skyldigheter inte beaktats.

Sammantaget bedömer förvaltningsrätten att det inte har kommit fram tillräckligt stöd för slutsatsen att Ocab och F-system inte skulle kunna fullgöra hela eller delar av avtalet i enlighet med föreskrivna villkor och att det därmed funnits anledning att ifrågasätta om anbuden är allvarligt menade (jfr EU-domstolens mål C-599/10).

Saneringsteknik har vidare anfört att Ocab och F-system inte uppfyller kravet i AFD.34 med beaktande av att bolagen offererat timpriser som understiger den lönekostnad som följer av anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal. I AFD.34 har inte något krav ställts avseende att någon bevisning avseende kollektivavtalsstillhörighet eller liknande ska inges vid anbudsinlämnandet. Av handlingarna i målet framgår emellertid att såväl Ocab som F-system är anslutna till kollektivavtal. Vad Saneringsteknik har anfört i denna del visar inte att det finns grund för ingripande enligt LOU.

Mot ovan angiven bakgrund finner förvaltningsrätten att det inte har kommit fram grund för ingripande mot upphandlingen enligt 20 kap. 6 § LOU med anledning av vad Saneringsteknik har anfört. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D LOU).

Magnus Wickström
Rådman

Målet har föredragits av föredragande juristen Robert Larsson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller

4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,

- de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

